

NAPOVEDNIK ZAPOSLOVANJA 2018/I KAJ DELODAJALCI NAPOVEDUJEJO ZA SLOVENSKI TRG DELA ZA DRUGO POLOVICO LETA 2018?

Zavod RS za zaposlovanje med delodajalci z 10 ali več zaposlenimi dvakrat na leto izvaja raziskavo Napovednik zaposlovanja, katere namen je pridobivanje ocene o gibanju povpraševanja po izdelkih ali storitvah delodajalcev, vpogled v kratkoročne načrte zaposlovanja ter morebitne trenutne in predvidene prihodnje težave pri kadrovanju.

V nadaljevanju so najprej na kratko predstavljeni ključni poudarki rezultatov letošnje pomladanske ankete Napovednik zaposlovanja, čemur sledi opis metodologije raziskovanja in podrobnejši prikaz rezultatov.

Ključni poudarki iz rezultatov Napovednika zaposlovanja 2018/I

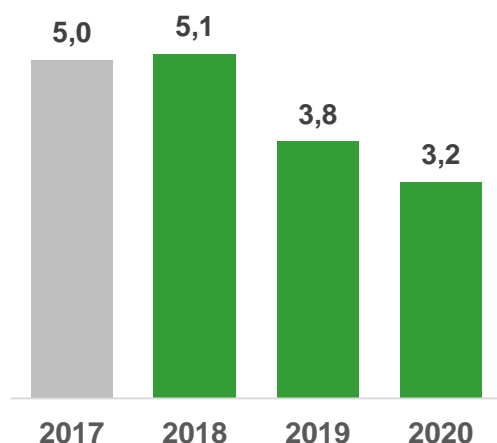
- Napovedi glede gibanja povpraševanja po izdelkih ali storitvah za naslednjega pol leta so še bolj spodbudne, kot je veljalo za prvo polovico leta.
- Delodajalci napovedujejo 3,0-odstotno rast števila zaposlenih, predvidevajo 31,2 tisoč zaposlitev.
- Najbolj spodbudne napovedi glede rasti zaposlovanja so v gradbeništvu in drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih (ki vključujejo tudi zaposlovalne dejavnosti).
- V prihodnjega pol leta bodo najpogosteje iskani delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev, prodajalci, varilci ter zidarji.
- S pomanjkanjem ustreznih kandidatov za zaposlitev se sooča 45,7 % delodajalcev. V skupini velikih delodajalcev se s tovrstnimi težavami srečuje že 68,8 % delodajalcev.
- Med poklici, pri katerih imajo delodajalci najpogosteje težave pri iskanju ustreznih delavcev, so vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev, prodajalci, varilci, delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih in zidarji.
- Delodajalci navajajo, da kandidatom za zaposlitev najpogosteje primanjkujejo delovne izkušnje, ustrezna izobrazba in poklicno specifična znanja.
- Delodajalci, ki so imeli težave pri zaposlovanju, so se v več kot dveh petinah primerov (43,9 %) soočili s situacijo, ko se na razpisano delovno mesto ni prijavil noben kandidat.
- Zaradi pomanjkanja ustreznih kadrov so se delodajalci soočali predvsem z daljšimi postopki iskanja ustreznih kandidatov, situacijo, ko niso zaposlili delavcev, in z odločitvami za iskanje delavcev v tujini.
- Pomanjkanje ustreznih kandidatov se je v poslovanju delodajalcev najpogosteje kazalo s povečanim obsegom dela že zaposlenih delavcev, prenosom dela na zunanje izvajalce, (pre)usposabljanjem že zaposlenih in zavračanjem naročil.

Nekaj podatkov o izvedbi statističnega raziskovanja Napovednik zaposlovanja

V aprilu in maju letos je Zavod RS za zaposlovanje izvedel terensko fazo zbiranja podatkov na reprezentativnem vzorcu delodajalcev, ki zaposlujejo 10 ali več delavcev. V anketiranje je bilo zajetih 5.071 podjetij in organizacij, **vprašalnik pa je izpolnilo 2.881 vabljenih delodajalcev**, pri katerih je bilo zaposlenih 357 tisoč oseb. Vprašalnik je izpolnilo tudi 54 delodajalcev, ki niso bili v vzorcu in so zaposlovali 10 ali več delavcev. Pridobljeni podatki teh 2.935 respondentov so metodološko uteženi, kar pomeni, da ustrezno predstavljajo populacijo, to je delodajalce, ki zaposlujejo 10 ali več delavcev.

Kakšne so makroekonomske napovedi za letos ter za leti 2019 in 2020?

BDP, realna rast v %, doseg in napoved



Vir: UMAR, Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2018.

MAKROEKONOMSKO OKOLJE

V Sloveniji imamo od leta 2014 gospodarsko rast. Po podatkih UMAR-ja je bil BDP v zadnjem četrtletju 2017 za 6,0 % višji kot v istem obdobju prejšnjega leta. V letu 2017 se je BDP po prvi oceni zvišal za 5,0 %. Ključni razlogi letošnje napovedane visoke rasti bodo še naprej visoke rasti izvoza in investicij ter pospešena rast zasebne porabe. V prihodnjih letih bodo na nekoliko nižjo gospodarsko rast vplivali predvsem postopno upočasnjevanje rasti tujega povpraševanja in demografski dejavniki, ki se bodo kazali zlasti v nižji rasti zaposlenosti in porabe gospodinjstev.

Napovedi gospodarskih gibanj za prihodnja leta so ugodne.

TRG DELA. Gospodarska rast pozitivno vpliva na trg dela. Delovno aktivno prebivalstvo narašča od leta 2014, pozitivni so tudi obeti za prihodnja leta.

Konec marca letos je bilo delovno aktivnih približno 863.200 prebivalcev Slovenije, kar je 6,4 tisoč več kot marca 2017. Število delovno aktivnih v marcu 2018 se je glede na februar povečalo za 6.400 oseb, na letni ravni pa je večje za 3,5 %. Pregled po dejavnostih pokaže, da se je število delovno aktivnih v primerjavi s prejšnjim mesecem povečalo v devetnajstih, zmanjšalo pa v eni dejavnosti. Najbolj se je število delovno aktivnih povečalo v gradbeništvu, in sicer za 3,8 %, zmanjšalo pa le v finančnih in zavarovalniških dejavnostih, za 0,1 %.

Stopnja delovne aktivnosti, izražena v odstotkih, naj bi po napovedih UMAR-ja porasla tudi letos in v prihodnjih dveh letih; v letu 2017 je bila 73,7-odstotna, to je za 3,6 odstotne točke višja kot v letu 2016. Do leta 2020 naj bi stopnja delovne aktivnosti narasla na 78,5 %.

Naraščanje stopnje delovne aktivnosti se kaže tudi v nižji brezposelnosti. Leta 2017 je bilo v povprečju 88.600 registriranih brezposelnih, stopnja registrirane brezposelnosti je znašala 9,5 %. UMAR za letos napoveduje **75.600 registriranih brezposelnih ter 8-odstotno stopnjo registrirane brezposelnosti**, do leta 2020 pa naj bi se registrirana brezposelnost znižala na 64.300 oseb, stopnja pa na 6,7 %.

Kakšne so napovedi delodajalcev za drugo polovico leta 2018?

Tržna pričakovanja

Dve petini delodajalcev sta optimistični v napovedih glede povpraševanja po njihovih izdelkih ali storitvah v prihodnjih šestih mesecih. Delež podjetij, ki menijo, da se bo gospodarska aktivnost krepila, je 39,5 %, 53,3 % v anketo vključenih delodajalcev ne pričakuje sprememb v obsegu poslovanja, 2,2 % podjetij pričakuje poslabšanje, medtem ko 5,0 % respondentov ni napovedalo gibanja povpraševanja po njihovih izdelkih oz. storitvah.

Po dejavnostih so najbolj optimistični delodajalci iz gradbeništva, v kateri 55,7 % anketiranih delodajalcev napoveduje porast povpraševanja po storitvah, sledijo jim delodajalci drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti (47,0 %) ter predelovalnih dejavnosti (44,2 %). Nadpovprečno so optimistični tudi delodajalci iz gostinstva (42,9 %), informacijskih in komunikacijskih dejavnosti (40,6 %) ter trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil (39,8 %).

Glede na velikost podjetij ali organizacij so najbolj optimistični glede rasti povpraševanja po izdelkih oz. storitvah veliki delodajalci (250 zaposlenih ali več), kjer je takšnih 43,0 %, najmanj pa srednje veliki delodajalci (50 do 249 zaposlenih), pri katerih delež tistih, ki v prihodnjega pol leta napovedujejo rast povpraševanja po njihovih izdelkih ali storitvah, dosega 38,1 %.

Zaposlenost

Za prihodnjega pol leta delodajalci napovedujejo 3,0-odstotno rast zaposlenosti. V času anketiranja so delodajalci zaposlovali 644.600 delavcev, za 6 mesecev kasneje pa predvidevajo, da bo njihovo število zraslo na 664.000. **Anketirani delodajalci načrtujejo, da bodo v roku 6 mesecev potrebovali 31.200 delavcev**, deloma zaradi nadomeščanja, deloma pa tudi zaradi povečevanja števila zaposlenih. V prihodnjega pol leta naj bi se tako odprlo približno 19.400 novih delovnih mest. Največjo rast števila zaposlenih predvidevajo delodajalci iz gradbeništva, drugih raznovrstnih poslovnih dejavnosti ter dejavnosti poslovanja z nepremičninami. **V gradbeništvu je napovedana kar 10,4-odstotna rast zaposlenosti, v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih 8,1-odstotna rast, v poslovanju z nepremičninami pa 6,5-odstotna rast zaposlenosti.** Napoved kaže na očiten pozitivni trend v gradbeništvu, optimistične napovedi dejavnosti, kamor je umeščeno tudi posredovanje kadrov, in vnovično krepitev dejavnosti poslovanja z nepremičninami. Za nobeno od dejavnosti ni napovedano zmanjšanje zaposlenosti.

Napovedana rast oz. zmanjšanje števila zaposlenih po dejavnostih SKD, v %



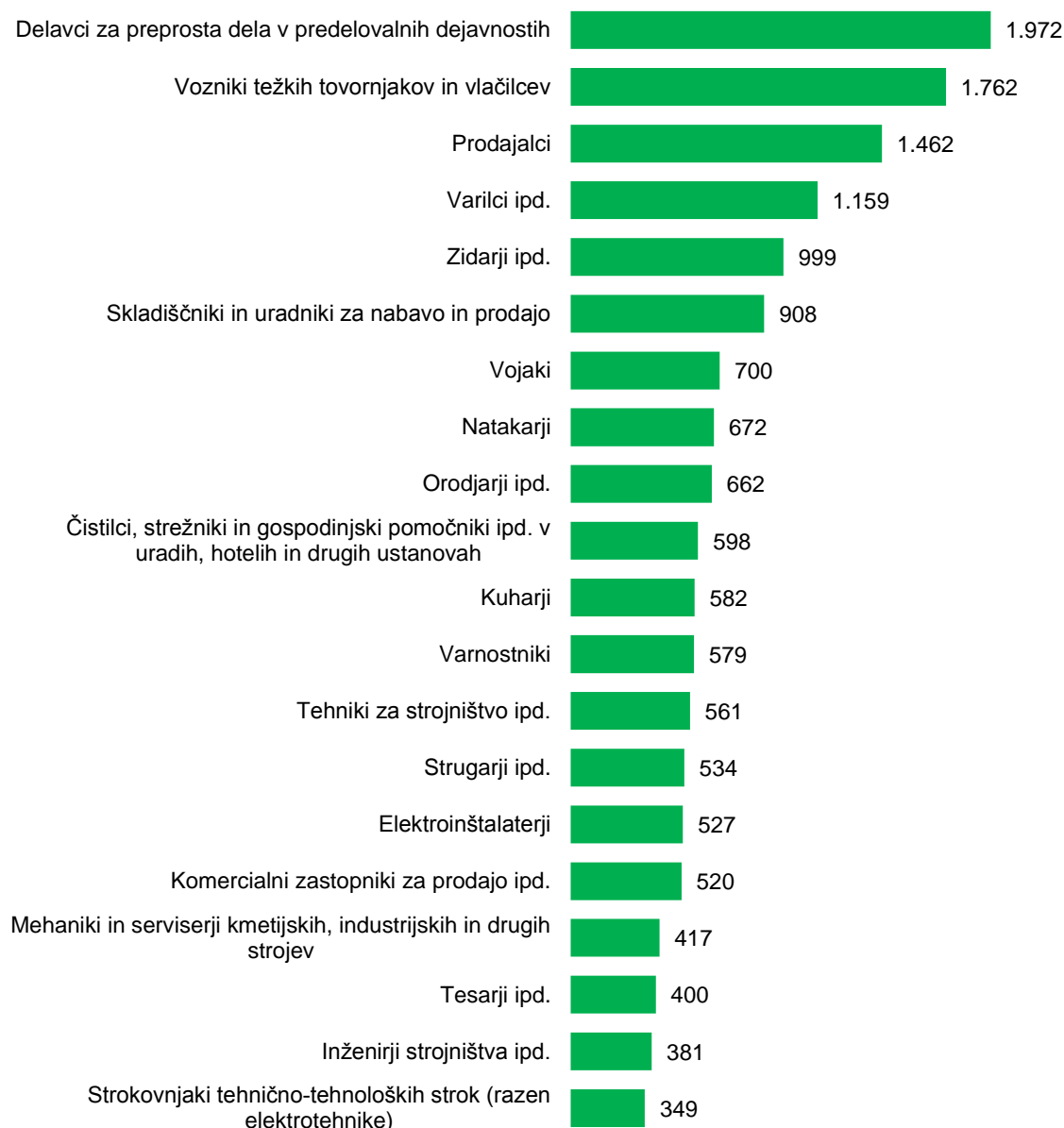
Vir: anketa Napovednik zaposlovanja 2018/I

Načrtovane zaposlitve

Za prihodnjih 6 mesecev so delodajalci napovedali, da bodo iskali 31.200 delavcev. Delodajalci večinoma iščejo delavce zaradi nadomeščanj (upokojitve, porodniški dopusti in dopusti za nego in varstvo otrok, odhodi delavcev), delno pa tudi zaradi večjega povpraševanja po izdelkih ali storitvah oz. širitve dejavnosti.

Delodajalci bodo najpogosteje iskali delavce¹ za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, voznike težkih tovornjakov in vlačilcev, prodajalce, varilce, zidarje, skladiščnike in uradnike za nabavo in prodajo, vojake, natararje, orodjarje ter čistilce, strežnike in gospodinjske pomočnike v uradih, hotelih in drugih ustanovah. Med poklici, v katerih je predvidenih največ zaposlitev, je tudi tokrat precej poklicev, ki so na slovenskem trgu dela že dlje časa deficitarni. Na seznamu dvajset najbolj iskanih poklicev sta tudi dve poklicni skupini iz glavne skupine poklicev strokovnjakov (inženirji strojništva in strokovnjaki tehnično-tehnoloških strok).

Poklici, za katere bodo delodajalci najpogosteje iskali delavce, prvih 20 po pogostosti

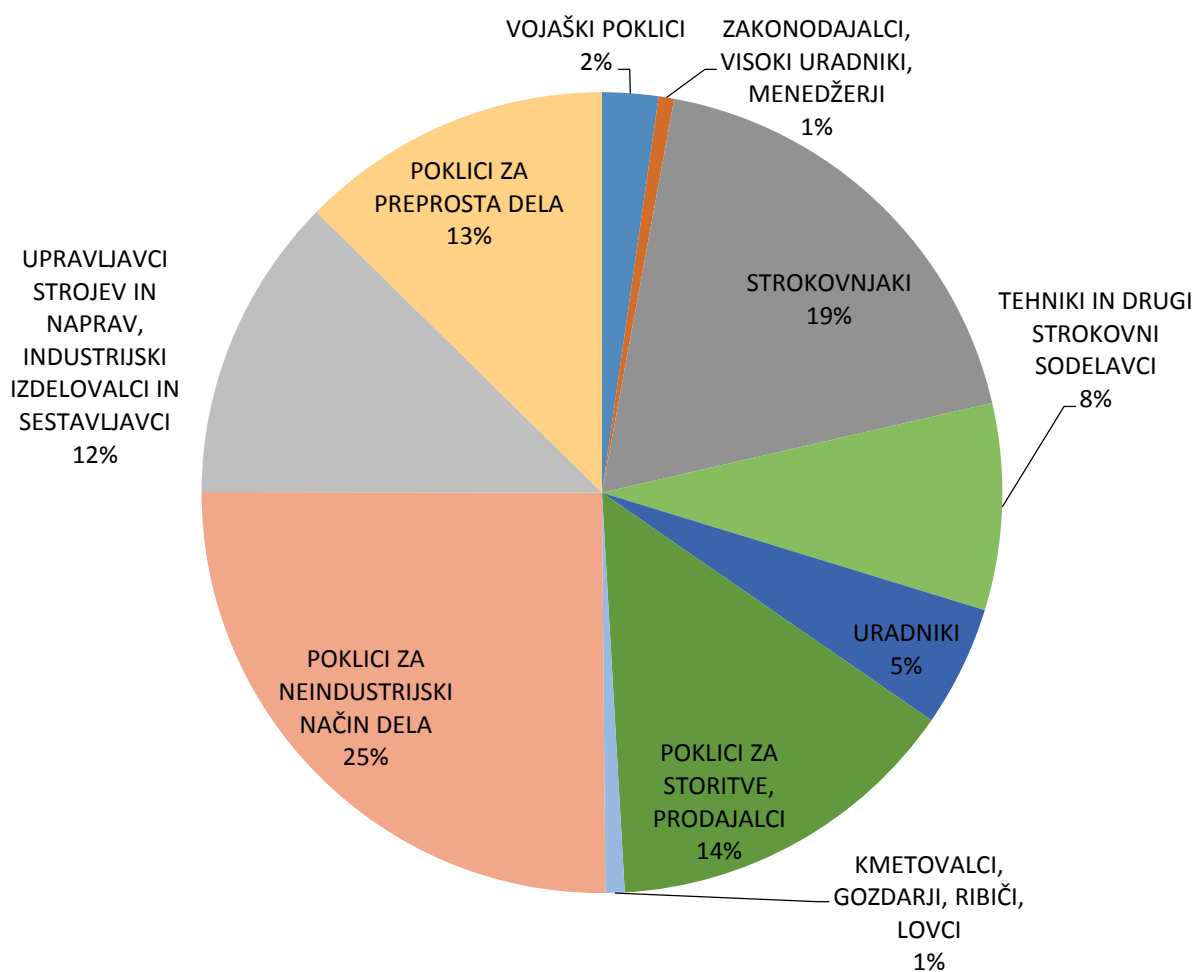


Vir: anketa Napovednik zaposlovanja 2018/I

¹ Moška slovnična oblika se v poročilu uporablja kot nevtralna in vključuje moški in ženski spol.

Če pogledamo razporeditev napovedanih zaposlitev **glede na glavno skupino poklicev, bodo med najbolj iskanimi poklici za neindustrijski način dela, strokovnjaki in poklici za storitve, prodajalci.** Med poklici za neindustrijski način dela bodo najpogosteje iskani tisti iz poklicne podskupine kovinarji, strojni mehaniki in podskupine gradbinci; med strokovnjaki so to strokovnjaki matematično-naravoslovnih in tehnično-tehnoloških ved in strokovnjaki za vzgojo in izobraževanje, med poklici za storitve, prodajalci so to prodajalci in poklici za osebne storitve, med poklici za preprosta dela so to delavci za preprosta dela v rudarstvu, gradbeništvu, predelovalnih dejavnostih in transportu, med upravljavci strojev in naprav, industrijskimi izdelovalci in sestavljalci pa bodo najbolj iskani vozniki, upravljavci transportnih naprav in premičnih strojev.

Razporeditev napovedanih zaposlitev glede na glavno skupino poklicev



Vir: anketa Napovednik zaposlovanja 2018/I

Poklici, za katere delodajalci ne najdejo ustreznih delavcev

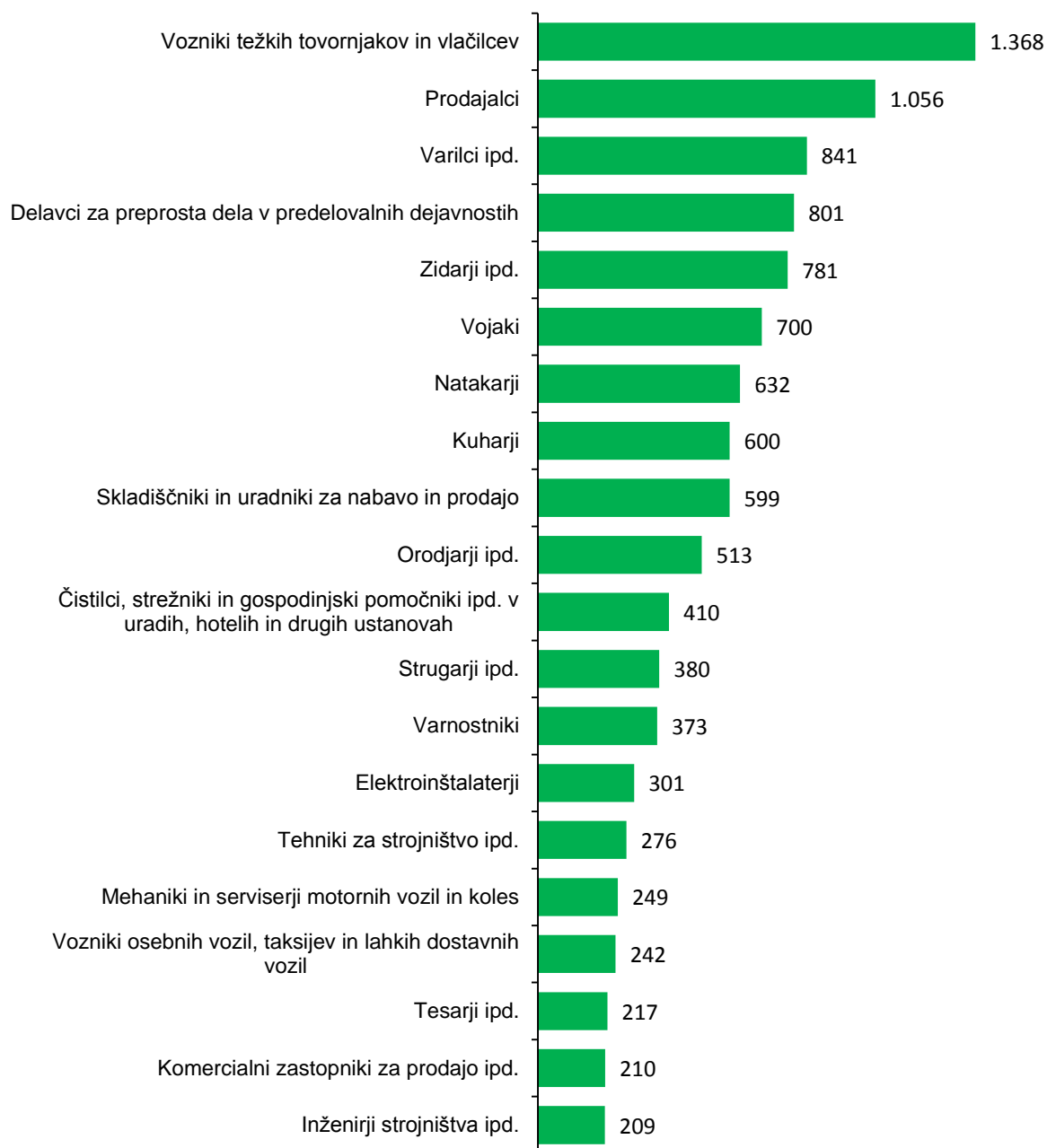
Anketni podatki kažejo na precejšnja strukturna neskladja na trgu dela. V povprečju se je v preteklega pol leta nekaj manj kot polovica delodajalcev (45,7 %) srečala s pomanjkanjem ustreznih kadrov. Velika podjetja so se s pomanjkanjem ustreznih kandidatov srečala celo v 68,8 % primerov. Najvišji delež delodajalcev, ki se soočajo s težavami pri iskanju delavcev, je v naslednjih dejavnostih:

gostinstvo (73,3 %), druge raznovrstne poslovne dejavnosti (61,2 %), gradbeništvo (59,5 %), zdravstvo in socialno varstvo (59,3 %), promet in skladiščenje (56,2 %) ter predelovane dejavnosti (55,1 %).

Delodajalci imajo pogosto težave z iskanjem kadra za poklice, ki so slabše plačani, fizično zahtevni ali za katere je značilen neugoden delovni urnik. Poleg navedenega je razviden tudi problem iskanja kandidatov za tehnične poklice, za katere so potrebna poklicno specifična znanja in za katere je težko na hitro usposobiti nov kader, ki (še) nima ustreznih znanj in izkušenj.

Če se osredotočimo na spolno strukturo zaposlenih oz. iskalcev zaposlitve za prvih 20 poklicev, pri katerih imajo delodajalci najpogosteje težave z zaposlovanjem, vidimo, da so v to skupino (z določenimi izjemami, kot so prodajalci, čistilci, kuharji, natararji, itd.) umeščeni pretežno poklici, v katerih prevladuje moška delovna sila.

Poklici, pri katerih so imeli delodajalci najpogosteje težave pri iskanju ustreznih kadrov



Vir: anketa Napovednik zaposlovanja 2018/I

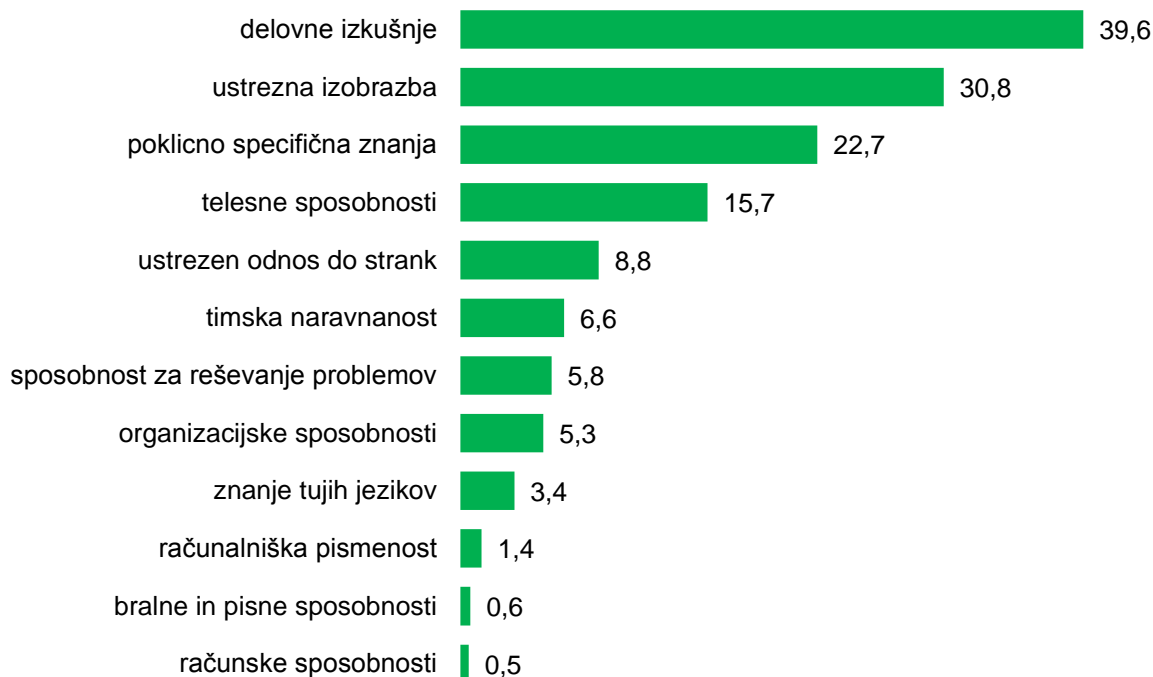
Kompetence, ki so kandidatom najbolj primanjkovale

Delodajalci so opredelili razloge za težave pri zaposlovanju določenih poklicev. Med delodajalci, ki so navedli, da so imeli težave z zaposlovanjem kadrov določenih poklicev, jih je 43,9 % izpostavilo, da se na razpisano delovno mesto ni prijavil noben kandidat, 69,0 %² pa jih je navajalo različne

² Skupni delež delodajalcev s težavami pri iskanju kadrov glede na to, ali je bil razlog neprijavljanje na delovna mesta ali primanjkljaji kandidatov, presega 100 %, ker ima lahko delodajalec za en poklic objavljenih več razpisov ter s tem pri iskanju kandidatov kombinacijo izkušnje neprijavljanja na delovno mesto in izkušnje pomanjkljivosti kandidatov.

pomanjkljivosti kandidatov, ki najpogosteje vključujejo pomanjkanje delovnih izkušenj (39,6 %), neustrezno izobrazbo (30,8 %) in pomanjkanje poklicno specifičnih znanj (22,7 %). Med ostalimi kompetencami, ki so primanjkovali kandidatom, so delodajalci najpogosteje izpostavili telesne sposobnosti, ustrezen odnos do strank in timsko naravnost.

Primanjkljaji kandidatov za prosta delovna mesta v primerih težav delodajalcev pri iskanju delavcev, v %



Vir: anketa Napovednik zaposlovanja 2018/1

Vpliv pomanjkanja ustreznih kandidatov na postopke zaposlovanja

Skoraj polovica delodajalcev (49,5 %), ki je imela težave z zaposlovanjem določenih kadrov, navaja, da je morala **podaljšati postopke zaposlovanja**, nekaj manj kot tretjina (31,7 %) **ni nikogar zaposlila**, dobra četrtnina (28,0 %) je iskala **delavce v tujini**, petina (20,0 %) jih je z namenom blaženja težav pri iskanju novih kadrov **spremenila, razširila oz. omilila pogoje glede izobrazbe, izkušenj in drugih znanj**.

Podaljševanje postopkov zaposlovanja³ je najbolj razširjen učinek pomanjkanja ustreznega kadra, ki je še posebej izrazit med delodajalci informacijskih in komunikacijskih dejavnosti, drugih raznovrstnih dejavnosti ter zdravstva in socialnega varstva. Posledica neustreznosti kandidatov v obliki odločitve delodajalcev, da ne bodo zaposlili nikogar, je najpogostejša v zdravstvu in socialnem varstvu ter strokovnih, znanstvenih in tehničnih dejavnostih. Spremembo pogojev glede izobrazbe, izkušenj ter drugih znanj najpogosteje omenjajo delodajalci iz sektorja izobraževanja in predelovalnih dejavnosti.

³ Vpliv pomanjkanja ustreznih kandidatov na postopke zaposlovanja je prikazan po dejavnostih delodajalcev, če se je v dejavnosti vsaj 50 delodajalcev opredelilo, kakšen je bil vpliv pomanjkanja ustreznih kandidatov na ta vidik.

Najpogosteje delavce v tujini iščejo delodajalci iz dejavnosti prometa in skladiščenja ter gradbeništva. Višjo plačo oz. druge bonitete delodajalci ponudijo redko, še najpogosteje delodajalci iz informacijskih in komunikacijskih dejavnosti ter trgovine, vzdrževanja in popravila motornih vozil. Najmanjše delavcev pri agencijah za zaposlovanje izpostavljajo večinoma delodajalci iz predelovalnih dejavnosti.

Vpliv pomanjkanja delavcev na poslovanje podjetij ali organizacij

Pomanjkanje ustreznih kadrov je najpogosteje privedlo do **nadurnega dela**, ki so ga delodajalci s težavami pri zaposlovanju uporabili v 47,8 % primerov. Skoraj četrtina delodajalcev (23,2% %), ki je imela težave z iskanjem kandidatov za prosta delovna mesta, je problematiko iskanja ustreznega kadra reševala s prenašanjem **dela na zunanje izvajalce (outsourcing)**. Petina delodajalcev (20,0 %) je za ta delovna mesta **(pre)usposobila že zaposlene**, podoben delež delodajalcev (19,0 %) je moral zavrniti naročila.

Nadurno delo⁴ najpogosteje uporabijo v dejavnosti javne uprave, obrambe, dejavnosti obvezne socialne varnosti ter zdravstva in socialnega varstva. Strategijo notranjega (pre)usposabljanja najpogosteje uporabijo v gostinstvu, medtem ko je prenašanje dela na zunanje izvajalce (outsourcing) najpogostejše v informacijskih in komunikacijskih dejavnostih in gradbeništvu. Zavračanje naročil je kot posledica pomanjkanja ustreznega kadra najpogostejše v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih ter v dejavnosti prometa in skladiščenja. Zmanjšanje obsega proizvodnje ali storitev je najbolj pogosto za delodajalce iz dejavnosti prometa in skladiščenja, časovna odložitev načrtovane širitve pa za informacijske in komunikacijske dejavnosti.

Kar 41,2 % delodajalcev pričakuje, da bodo imeli v prihodnje težave pri iskanju delavcev. Tovrstna skrb je še posebej navzoča pri velikih delodajalcih z 250 ali več zaposlenimi (62,3 %). Težave pri iskanju delavcev v prihodnjih letih napoveduje tudi 46,7 % srednje velikih delodajalcev in 38,7 % malih delodajalcev.

⁴ Vpliv pomanjkanja ustreznih kandidatov na poslovanje delodajalcev je opisan po dejavnostih delodajalcev, če se je v dejavnosti vsaj 50 delodajalcev opredelilo, kakšen je bil vpliv pomanjkanja ustreznih kandidatov na ta vidik.

Viri

Statistični urad RS (2018a): **Bruto domači proizvod, Slovenija, 4. četrletje 2017**. Dostopno na: <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7266> (zadnji dostop 30. 5. 2018).

Statistični urad RS (2018b): **Delovno aktivno prebivalstvo, Slovenija, marec 2018**. Dostopno na: <http://www.stat.si/StatWeb/News/Index/7404> (zadnji dostop 30. 5. 2018).

Urad RS za makroekonomske analize in razvoj (2018): **Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2018**. Dostopno na: http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/napovedi/pomlad/pomladanska_napoved_2018/PNGG_2018_za_splet20-3.pdf (zadnji dostop 30. 5. 2018).

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje (2018): **Anketa Napovednik zaposlovanja 2018/I**.